

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díj:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Egész évre	4 frt.		
Félévre	2 „		
Negyedévre	1 „		
		Kéziratok nem adatnak vissza,	

Főpásztori körlevél.

Jézus szentséges Szívének tisztelete.

Meg lévén győződve arról, hogy *Jézus szentséges Szívének tisztelete* úgy magasztos tárgyánál, mint szent és hasznos czéljánál fogva, különösen a mostani válságos időkben igen alkalmas arra, hogy a hívek figyelme és buzgósága arra felhívassék s ez isteni Szívnek tisztelete a hívek közt terjesztessék, ápoltsassék, sőt az a lelkipásztori gondozások alatt levő hívek lelki üdvének előmozdítására szolgáló egyik leghathatósabb eszköz: azért főpásztori gondom és legforróbb óhajom oda irányul, hogy ezen szent Szív tiszteletét úgy ti Krisztusban szeretett testvéreim! kellő áhitattal és buzgó lélekkel gyakoroljátok, mind pedig a hívő nép közt azt minden lehető és alkalmas módon terjeszteni iparkodjatok.

Ennélfogva a tőle lelkészkedő papságot felszólítom, hogy az e tárgyban a kaloesai Metropolitá Érsék úr Ó Nagyméltósága által híveihez intézett és imitt olvasható beszédet e megyében is a híveknek a szószékről felolvasni sziveskedjék.

Krisztusban szeretett híveinknek üdvöt és főpásztori áldást!

Nem tagadjuk, hiszen nem is lehet azt tagadni, minthogy mindenki látja és érzi, hogy napjainkban Európaszerte mindinkább terjed a hitetlenség, fogy a vallásosság szelleme, lankad a hitbuzgóság, hanyatlak az erkölcsi érzület; és hogy ezen erkölcsi hanyatlással párhuzamosan hanyatlak a népek szellemi és anyagi jóléte, megelégedése, boldogsága is. Azért boldognak tartanám magamat, ha Isten kegyelmének segítségével a goudjaimra bizott hívek közt Jézus szent Szíve tiszteletének minél nagyobb elterjedését, minél mélyebb meggyökerezését eszközölhetném.

Miért? Mert Jézus szentséges Szívének tisztelete nemcsak *magasztos* és fölülte *üdvös*, hanem a mi sa-

játóságos időnk, a mi nehéz *viszonyaink különös gyöngvőszere is*. Ezt óhajtanám nektek, kedves híveim különösen az Úr Jézus keserves kínszenvedése ájtatos emlékezetének, az őszinte búnbánat és önmegtartózkodás gyakorlatainak szentelt nagybőjti szent idő közeledtével szívetekre kötni, hogy ezen isteni Szív igaz tisztelete által velem együtt tehetségtek szerint az egyéni, családi s a társadalmi viszonyok jobbra fordulását elősegítsétek.

I. A tárgy magasztos.

Istennek egyháza hitezikelyeiben, szervezetében és üdvözkezeiben változatlan; de a Szentlélek teremtői fényárjának hatása alatt változik és megifjodik az egyház ájtatosságában és vallásos gyakorlataiban, melyeket dús virágzatként igazságainak talaján a kegyelem bősége fakaszt. Azonban nincs ájtatosság mely szilárdabb alappal bírna, mely a keresztény életbe mélyebben belenyúlna, mely nagyobb elterjedésnek örvendene és üdvösebb gyümölcsöket teremne, melyet az Úr maga és az egyház épen a mi időnkben annyira ajánlana, mint Jézus szentséges Szívének tisztelete. És méltán. Mi Jézus Krisztust egész emberiségében tartozunk imádni, mert emberisége az Istenséggel egy személyben van egyesülve. Jézus Szívét tehát mi, mint Isten egyszülött Fiaának, mint a Szentháromság második személyének szívét tiszteljük, mely vele elválaszthatlan összeköttetésben van a mint VI. Pius pápa is mondja: „mi azon szívet tiszteljük, a mennyiben Jézusnak szíve, az emberré lett Igének szíve, melylyel elválaszthatlanul egyesülve van.“ (Constit. „Auctorem fidei.“)

Mi tehát azon isteni Szívet tiszteljük, mely Krisztus keblében a földi életben érettünk dobogott; azon szívet, melyet a keresztben a lándzsa megsebzett s a mely ott érettünk vérenek utolsó csöppjét is kiontá; azon szívet, mely az Oltárszentségben valósággyal jelen van, bennünket mindenkor véghetetlenül

szertett, és még most is folytonosan szeret; azon szívet, mely egykor forrása volt mindazon magasztos szándéknak, melylyel az Istenémből megváltásunkat eszközölte, mely most is a kegyelmeknek forrása, s egyszóval középpontja Jézus határtalan szeretetének irántunk.

Gyöngédebben nem szeret, nem szerethet benneteket senki, mint e Szív. Minden szegénység és megalázódás, a jászoltól kezdve az utolsó lebelletig a keresztfán, az irgalom és kegyelem mindama szavai, melyek az evangéliumban meg vannak írva, a véghetetlen türelem, melylyel a bűnöst várja és visszatérésre serkenti, a kimondhatatlan édes vigasztalás és lelki nyugalom, mely a megtérő szívet elárasztja, a csodálatos szeretet, melyből az Oltárszentségben nálunk lakozik, magát egészen nekünk adja, minden reménységünk és boldogságunk — minden jönk ez isteni Szívből, mint a szeretetnek kimeríthetlen forrásából áradozik.

A szülők gyermekeiket, kik szívök szeretetéből származnak, szívök tulajdonának tekintik s azért megkívánják tőlük, hogy őket szívből szeressék, őszintén nagyrabcesztüljék és nekik pontosan engedelmeskedjenek. Erre maga az Úr szigorúan kötelezi a gyermekeket a negyedik parancsolatban. Nem természetes dolog-e, hogy Jézus is tőlünk, mint szíve szeretetének tulajdonától, ezt a tiszteletet elvárja és követeli?

Az mindenesetre bizonyos, hogy ha alapos okunk van rá, hogy a tövisekkel koronázott fejet imádatlalt tiszteljük; a szemeket, melyek bűneinkért siránkoztak; a lábakat, melyek elveszett lelkünk keresésében elfáradtak; a kezeket, melyek a kisdedekeket megáldották, s érettünk a keresztre szegezettettek; vagy a szent arcot, ha okunk van, tisztelni; mennyivel inkább kell tisztelnünk, szeretnünk és imádnunk a szent Szívet, mely azon erzelmeket és cselekedeteket sugallta, melyek megváltásunkat eszközölték és bennünket a mennyei dicsőségben a szentek és angyalok társaivá tesznek.

Mindezekből világos, hogy az ájtatosság Jézus szent Szíve iránt lényegében valóban szent, dicséretes és magasztos, mert tárgya, Jézus legszentebb Szíve, maga Jézus, az örökkévaló szeretet.

II. De célja is szent és üdvös.

A valódi áhitatnak és tiszteletének Jézus szent Szíve iránt az a célja, hogy hideg szívünk az isteni szeretet e tüzhelyén benső viszontszeretetre gyuladjon. Hisz a szeretet viszontszeretetre gerjeszt.

Ha fontolóra veszszük Jézus önfeláldozó szeretetét, mely minden időre és körülményre, az igazakra és bűnösökre kiterjed, mely őt a kimondhatatlan szenvedésekre ösztönözte, születésétől kezdve egész a végső lehelleltig, melyből ő leirhatatlan megszegyenitést és üldöztetést, a szomorúságot és gyötrelmet, a tájfalnakat és halált is eltűrte; és továbbá annak megfontolása, hogy a mennyei igazságok hirdetését, üdvünk biztosítására a szentségek kiszolgáltatását, a bűnök megbocsátását s az oltári áldozatot is e szeretetből rendelte; lehetséges-e, hogy bennünk a viszontszeretettől ne gerjedjen? Ez a szeretet az, mely a vértanúk ezreit arra lelkesítette, hogy örömmel áldozzák fel életüket azért, ki előbb érettük ontá vérért.

Oh igen, az isteni Üdvözítő szeretetének megfontolása, a valódi áhitat Jézus szent Szívéhez, a hideg es der-

medező szívetek magához fogja vonzani és benső viszontszeretetre gyullasztani.

A mint azonban a tűz lángja nem maradhat rejtve, viszontszeretettünk Jézushoz sem maradhat bensőkben eltojtva: az mindenütt külsőleg is fog mutatkozni.

A szívünkben felgyulladt szeretetnek lángja arra fog bennünket ösztönözni, hogy szerett Üdvözítőnk az Oltárszentségben gyakrabban meglátogassuk s azon Szent-ségben imádjuk, melyben mint a tridentit zsinat mondja, „hozzánk való szeretetének kincseit kiárasztja“ (Sess. XIII. c. 2.) melyben valósággal Istenségével és emberiségével a kenyér színe alatt jelen van, melyben szeretettel eltelt szívének közöttünk lakozik és velünk marad minden nap a világ végezetéig, (Máté 28, 20) hogy minden bajunkban, szükségünkben bennünket erősítsen, segítsen és vezéreljen. Az oltár előtt tisztelettel és szeretettel feltárjuk szívünket, hogy adományaiért hálákat adjunk, hogy bűneinkért és hibáinkért bocsánatot esdekeljünk, hogy ohajainkat előadjuk.

A viszontszeretett ösztönözni fog bennünket arra, hogy a szent misén minél gyakrabban legyünk jelen, melyben az Úr véres keresztáldozata vér nélkül ismétlődik, hogy érdemeinek végtelen értékét, képességünk, érdemességünk és gyarlóságunk szerint velünk közölje. Oh ha csak egy pap volna az egész világon, ha csak egy helyütt volna szent mise: mily vágyakodással zárandokolnánk azon paphoz, a világ azon kiváltságos helyére, hogy részesei lehessünk az isteni szeretet nagy titkainak! Hogyan maradhatnánk tehát el könnyelműen a szentmiséről most, midőn a pap s a szent áldozat helye oly közel van?

A viszontszeretett ösztönözni fog bennünket kiváló módon arra, hogy az Úr asztalánál gyakrabban és méltón megjelenjünk, a hol isteni Szívének szeretete arra vitte, hogy eledelünk ké legyen, szívünkbe szálljon, szívünkkel egyesüljön, hogy ennek folytán lelkünk Szívének erényeivel megteljen, kegyelmeivel az erények útjára megerősödjék és beléoltsa a dicsőséges feltámadásnak és a boldog halhatatlanságnak esiráját.

Sohol sem sértik meg az emberek e szeretetett érzékenyebben, mint az Oltárszentségben, mely kiválóan a szeretet szentségének mondható, mely folytonos ismétlése, mintegy foglalata és nagyszerű emléke szeretete csodáinak. Es mégis mennyi bántalmazással illetik e szentséges Szívet folytonosan a hálátlan emberek! Hisz vannak keresztények, katolikusok, kik a szentségeket megvetik, melyeket Krisztus végtelen szeretetéből az emberek üdvére rendelt, kik az Oltárszentséget szentségtöréssel meggyalázzák, Krisztusban szerett hívek! Üdvözítőnk szent Szívének ezen sértegetéseit türethetik-e közömbösen? Bizonyára nem. Mit tegyünk tehát? Elégítélt kell e jószágos és imálandó Szívének szereznünk kiválóbb szeretetünk cselekedeteivel, a minthogy különösen e célból ohajította Jézus, hogy sz. Szívének tiszteletét Alacoque Margit terjeszse; hogy Szívének tisztelői nyilvánosan és ünnepélyesen megkéreljék; de kegyelmeinek bőségét is igéri azoknak, a kik az Oltárszentség előtt összegyülekezve őt megkérellik és neki az ohajított elégítetett szolgáltatják.

Ha Jézust valóban tiszteljük és szerettjük, kétségteletlenül Szívének határtalan szeretetéről hálásan megemlékezünk, e szent Szív érdekeit a magunkévá teszszük; vele

együtt örvendezünk és szomorkodunk; de viszonszerete. tünk bizonyára meg nem elégszik az érzelmekkel, gondolatokkal és szavakkal, hanem arra fog bennünket készíteni, hogy erőnyeit is kövessük, hogy isteni Szívének érzelmeit, gondolkodásainak és törekvéseinek irányát elsajátítva, életét magunkon visszatükröztessük és a szeretetet így tettekké viszonzozzuk. Ezt kívánja az Üdvözítő isteni Szívének valódi tisztelőitől, a mint a szent. Irásban is mondja: „A ki parancsaimat bírja és azokat megtartja, azaz, ki engem szeret.“ (Ján. 14, 21.)

Ezekből világosan látható, hogy Jézus szent Szívének tisztelete, szeretete nem meddő, nem üres fohászzkodásnak gyarapítása; az nemcsak elméletileg magasztos, hanem a gyakorlati keresztény életben is föltötte üdvös és hatásos.

Nem hiába nyilatkozik Jézus szívének kiválasztott arája, boldog *Alacoque Margit* e következő szavakban: „A lelki életben nem ismerem ájtatossági gyakorlatot, mely a lelket a tökéletesség legmagasabb fokára oly gyorsan fölemelné és Jézus szolgálatában a valódi édességet annyira éreztetné, mint az ájtatosság a szentséges Szívhez. Véghetetlenek a kegyelmek és áldások kincsei, melyek ez isteni szívben rejlenek.“

III. Jézus szent szívének tisztelete időszerű is.

Sokan a hittudósok közül, és a legújabb idők pápái azt mondják, hogy Jézus szent Szívének tiszteletét az utolsó idők gyógyító és kegyelemszerűl tartotta fenn.

Nem szükséges, hogy az okokat kutassuk, melyek az illetőket ez állításra bírták; azt sem akarjuk állítani, hogy időnk a végső idő; de annyi bizonyos, hogy időnk és viszonyaink megdöbbentő módon hasonlítanak az utolsó időkhez, és hogy ez idők harcaiban jobb pajzsot nem találunk, mint Jézus isteni Szívének benső és valódi tiszteletét.

De eltekintve azon gondolattól, hogy viszonyaink az utolsó idők némi jeleit mutatják, nem elég világos tanúság e Jézus szent Szíve tisztelete időszerűségének azon körülmény, hogy 1875-ben 525 püspök arra kérte a pápát, IX. Pius, hogy az egész egyházat a szent Szívnek ajánlja fel s e püspökök azon meggyőződésüket fejezték ki, hogy Jézus szent Szívének tisztelete „azon orvosság, melyet az isteni jóság a növekedő bajokon *utolsó mentő eszköz gyanánt* rendelt társadalmunk számára.“ ?! S a szentatyja osztotta a püspökök meggyőződését.

Nem is igen lehet azt röviden jelezni, mit tett főképen a bold. emlékü IX. Pius, hogy Jézus szent Szívének tisztelete mennél nagyobb kiterjedést nyerjen. Jézus szent Szívről szóló imádságokra és ájtatosságokra kedvezményeket és búcsukat engedélyezett, a társulatok ezirányú buzgólkodását dicsérte és bátorította, apostoli irataiban többször a világ főpapjait, szerzetes rendeit és híveit Jézus Szíve tiszteletére serkentette. S miért mindez? Egyik levelében azt mondja a nagy pápa: „A mai társadalomnak nincs Jézus Szentséges Szívén kívül másban reménye s e szent Szívben minden baja ellen gyógyító irt fog találni.“

Hasonlót kell mondanunk a most dicsőségesen uralkodó szentséges Atyánkról, XIII. Leóról, ki még mint Perugia püspöke 1867-ben megyében Jézus szent Szíve társulatát megalapította; 1872-ben egész megyéjét Jézus szent Szívnek ajánlotta fel; és mint pápa több üdvös intézkedést tett Jézus szent Szíve tiszteletének érdekében. 1879-ben egy

küldöttségnek e szavakat mondá: „Szeretettel és buzgósággal arra törekedjétek, hogy az emberek a szent Szívhez ragaszkodjanak, hogy utánozzák, szeressék, és a sok tiszteletlenségért kárpótolják.“

Azért talán nem is fog senki csodálkozni, hogy újabb időben a legtöbb püspök híveinek Jézus szentséges Szíve tiszteletét ajánlotta. De nem is ez az, ami feltűnő és különös, hanem inkább az, hogy Jézus szent Szíve tiszteletét világosan és határozottan „korunk áhitatának“ nevezik, és pedig a svájci püspökök ép úgy, mint a franciák, a németek angolok, amerikaiak stb.

„Korunk betegségének nincs hatályosabb orvossága, mint Jézus szent Szívének tisztelete“ mondja röviden azoknak egyike.

Sőt a tartományi zsinatok is így tettek, így nyilatkoztak Olaszországban, Irthonban, Franciaországban, Belgiumban, Amerikában. A baltimori zsinat például kimondta, hogy a: „Jézus szent szívének tiszteletét célzó ájtatosság mostoha állapotra jutott korunk szükségleteinek kiválóan megfelel.“ (Collect. Lacensis tom. 3. 4. 6.)

Ime, Krisztusban kedves híveim, ez az oka, miért én e levelem kezdetén azt mondtam, hogy boldognak tartanám magamat, ha a gondjaimra bizott hívek közt Jézus szent Szíve tiszteletének mennél nagyobb elterjedését és mennél mélyebb meggyökerezését eszközölhetném. Boldognak érezném magamat, ha a ti boldogságotokat biztosítva látnám; e biztosíték Jézus szent Szívének tisztelete, mert e Szív a kegyelmeknek és mindennemű áldásnak forrása.

Valamint egykor a szent földön „körüljárt jót tévén és meggyógyítván“; úgy most az Üdvözítő oltárainkon csak azért időzik, hogy kegyeit és jótéteményeit reánk áraszssa. Szentséges Szíve legbensőbb részvétellel van gyarlóságaink és gyötrelmeink iránt: gyógyítja a lelki betegket, vigasztalja a szomorodottakat, erősíti a gyengéket, felvilágosítja a vakokat, tanítja a tudatlanokat, megbocsát a bűnbánóknak, feltámasztja a lelki halottakat és saját testével s vérével táplálja.

Folyamodjunk hozzá és ezeket tapasztalni fogjuk!

Az Úr Jézus szent Szívének szeretete legyen mindnyájatokkal! Amen.

Károlyfehérvárt, 1896. március 5-én.

A kolozsvári piaristák s az erdélyi róm. kath. Státus.

(Folytatás.)

IV. A tárgyalások folytatása a beleépítési feltételek fölött.

Orosz rendfőnök Gr. Kornisnak június hó 7-én hozzáintézett levelére csak július 31-én válaszolhatott, a hol följejtí, hogy a leendő rectorral személyesen akart Bécsbe menni, de betegsége megakadályozta és így kénytelen kért, hogy a megjelenés határideje augusztus 20-ig engedtessek, a mikorra, ha ő valami által akadályozva lenne, mandatoriusát el fogja küldeni. Azonban augusztus 16-án kelt levele szerint még mindig tartó gyöngékedése miatt a kért határidőn sem jelenhetett meg, hanem bejelenté, hogy a kijelölt rector Pállya István megbizottjával Tomeján Sándorral meg fog jelenni s az adandó irásban összefoglalandó útasításokat ahhoz alkalmazkodás végett át fogja venni remélvén, hogy

semmi nagyobb terhet nem fognak vállalkozni, mint a műveket az eddig tett közlések tartalmazzák.

Hogy Pállya István rector járt Bécsben, az keletkezés (datum) nélkül a Felsőházhoz intézett és 1223 udv. cancelláriai számmal jelzett leveléből világos; de hogy Bécsben miútitást kapott és hogy ez irásban összefoglaltatott-e, arra nézve nincs adat a kezünkönél. Lehet, hogy ekkor adatott ki azon decretum, a mely 1280 sz. alatt van közölve a commissioval és a mely a rectornak főbb kötelességeit megjelöli, a mely decretumot alább részletesen fogunk ismertetni.

Pállya István rector a Felsőházhoz intézett fentebbi levelében négy dolgot kér; 1-ör üti pénzt, hogy a tagok Kolozsvárra utazhassanak; 2-or az ő Bécsben tett költségeinek megtérítését; 3-or, hogy a misepénzek nekik engedjenek; 4-er, hogy mivel a rectornak királyi decretummal kell megerősíttetnie, ezen decretum neki adassék ki, hogy azzal magát Kolozsvárt legitímálthassa.

A fentebbiek alapján Gr. Kornis 1280 sz. alatt tudatja a rectorral, hogy Bécsben tett költségei megtérítése és a tagoknak Kolozsvárra való utazási pénz fejében 763 frt van utalványozva. Később pedig ugyanazon szám alatt, de szeptember 12-iki kelettel a Felsőház nevében is kiadatik a cancellaria által a rectornak levelére a válasz, a melyben kijelentetik, hogy a kért utazási pénz ugyan megadatott, de csakis ezen alkalommal, mert jövőben akár Kolozsvárról rendeltessenek el a tagok, akár Kolozsvára jöjjenek új tagok, közalpból nem fog semmi assiguáltatni. Mi levelének 3-ik pontját illeti, kijelentetik, hogy mivel a tagok lakásáról, élelmezéséről és egyéb szükségleteikről a rendfőnök elfogadott előterjesztése alapján kellőleg van gondoskodva s mivel a jesuiták az academiái templomban begyűlt misestipendiumokból a templom szükségleteiről gondoskodtak és a kolduló szerzeteseket is segítették, a már kiadott rendelet érvényben tartatik. A 4-ik pontot illetőleg pedig a tagok főbb kötelességeit összefoglaló rendelkezés mellékelése mellett közölik, hogy a mai regenseknek*) meghagyott, hogy nem csak azokat, a mik a convictus, a seminarium és az academiái templom gazdasági vezetésére vonatkoznak, adják kézhez, hanem azon rendeleteket is írják össze, a mik a jesuiták eltörlése által az iskolák, a convictus, a seminarium belső berendezésére és a növendékek felvételére vonatkozólag kiadattak.

Ugyanígy tartalmú leiratot intézett ugyancsak 1776 évi szeptember 12-én 1280 sz. alatti kelettel Mária Theresia is a commissiohoz értesítvén ezt, hogy a f. évi június 7-én a piaristáknak Kolozsvárra való behozása körül kiadott kegyes rendelkezés következtében a provincialis által rectorrá kinevezett Pállya Istvánnak a magyar kamara által az eltörlött jesuiták alapjából leendő visszafizetés mellett 763 frt adatott a végből, hogy egy nehány társával szeptember közepe, a többiek pedig szeptember vége felé Kolozsvára jöhessenek; egyszersmind a mellékelt (alább közöljük) decretumban, a melynek másolata irányadás végett a commissio is megküldetik, a rectornak főbb kötelességei összefoglaltatnak. A commissio kötelességévé tétetik 1) az említett 763 frtot az eltörlött jesuiták alapjából a királyi kincstár pénztárába visszafizetni; 2) a mellékelt decretumot ezen rendelet vétele

után azonnal Gr. Bánffy Dénesnek mint az egyetem igazgatójának azon meghagyással átküldeni, hogy azt a rector előtt mindjárt megérkezése után mutassa föl; 3.) a f. évi június 7-én kelt rendeletet általában az előbb említett egyetemi igazgatónak emlékezetébe hozni, különösen pedig a convictus és seminarium mostani regenseinek meghagyni, hogy a rectornak nemcsak azokat, a mit a convictus, a seminarium és academiái templom gazdasági vezetésére tartoznak, adják ki, hanem főleg a jesuiták eltörlése óta az iskolák, a convictus és a seminarium belső berendezése, nemkülönben a növendékek felvétele körül kiadott rendeleteket is mutassák be.

Azonkívül kegyelmesen meghagyatik, hogy az említett rector a többi farsaival együtt Gr. Bethlen Miklós kincstárnok és a commissio elnöke által, mint ezen ténykedésre különösen kinevezett királyi biztos által, ha pedig ő valamely közügy által akadályoztatott, Gr. Bánffy Dénes által, mint az egyetem igazgatója által október 15-én a convictusban, a seminariumban és az academiái templomnál végzendő tisztukbe ünnepelesen iktattassanak be, a tanárok pedig az iskolát év kezdetével ugyanazon igazgató által a tanuló ifjúságnak mutattassanak be.

A rectornak főbb kötelességeit összefoglaló s fentebb említett királyi decretum lehető szövegszerű fordításban a következők:

I. A kolozsvári egyetemnek éppen úgy, mint a többi gymnásiumoknak és iskoláknak legfőbb védelme (protectio) az 1775 évi márczius 23-án kelt leiratnál fogva Gr. Kollonitz püspök úrra van bízva. Mivel pedig ő az általában reá nevezhető másféle ügyek miatt a naponként felmerülő esetek fölött örködni s a segédeszközöket azonnal alkalmazni nem lenne képes, az egyetem igazgatása (directio) és a kolozsvári convictus és seminarium felügyelete (superadtentio) külön véve Gr. Bánffy Dénes úrra bízott, a kihez aztán Atyaságod mindent a mi a kegyes iskolák szerzetes papjaitól előadandó tanulmányok, nemkülönben a convictusok és seminaristák tegyelve és erkölcsök s ezen házak belső elrendezése körül előfordul, időről időre mindenről előterjesztést fog tenni s ugyan ő töle fogja vagy közvetlenül, vagy a nagyobb fontosságú ügyekben a commissio útján közvetve a rendeleteket is venni (praevia nempe ad commissionem in publico Ecclesiasticis intuitu obicetorum maioris momenti per hunc facta relatione).

II. Az academiái templom, convictus és seminarium gazdasági kezelésére, nemkülönben a részint a kegyes fejedelmektől, részint a magavosoktól tett alapítványokra felveendő növendékekre vonatkozólag pedig Atyaságod előterjesztéseit a Gr. Bethlen Miklós kir. kincstárnok elnöksége alatt álló commissio elé fogja bocsátani, a mi végre minden év elteltével a seminarium regense és a templom kezelőjével a bevételek és kiadásokra nézve számadásokat fog készíteni és azokat az Atyaságod külön gondjai alá bízott convictus számadásával együtt be fogja adni. A convictusban és a seminariumban üresedésbe jövő alapítványi helyeket minden év angusztus havában a commissio által ki fogja mutatni és a kiléptettek helyébe felveendő növendékek előterjesztésénél az eddig kiadott rendelkezéseket, mik a mostani regensektől közölni fognak, pontosan fogja követni.

III. A Kolozsvárt beállítandó 19 szerzetes pap külön rendeltetését (destinationem) a f. évi június hó 7-én kiadott

*) Világi papok voltak.

leirat mellékelt másolata bővebben föltünteti; a minek következtében tehát Atyaságod mindjárt megérkezte után kikérve Gr. Bánffy Dénes úrnak, mint igazgatónak segítségét, a kellő utasításokat meg fogja tenni, ha csak esetleg valamely akadály elő nem adja magát, a mely miatt a mi kegyes szándékunkat a következő iskolai év elejével végeredményhez nem lehetne juttatni, a mely esetben Atyaságod okosságára hagyatik némely ideiglenes, de a körülményekhez mért változtatásokat eszközölni, csak hogy az ideiglenes tervet az egyetem előbb említett igazgatójának minél hamarább mutassa be, a ki azt a commissio elé terjeszti; egyttal azonban az iskolai év folyamata alatt a szükséges előkészületek tészesnek meg, hogy az ifjúság ha nem is többen, de legalább annyi tudományban, a mennyi az idézett leiratban ki van jelölve, a következő évben kellő előhaladást teheszen.

IV. Azok iránti tekintetből, a mik az előbb idézett leiratban a collegium és a convictus alkalmaztatására vonatkozólag nagylagosan rendeltettek, mivel azon időtől fogva a körülmények a károlyfehérvári seminaristák áthelyezését akadályozó nehézségek felől felterjesztett információk szerint változtak: Atyaságod a rendezet azon részét, a mely szerint a felnöttebbek a collegiumnak szánt épületbe áthelyezendők, azok pedig, a kik a humán osztályokat tanulják, a mai convictusban visszatartandók, igyekezni fog végrehajtani; vagy ha ez iránti tekintetből valami akadály fordulna elő, Gr. Bánffy Dénes úrnak más alkalmas módozatot fog előterjeszteni arra mégis kiváló tekintettel, hogy mindenik házban a rectoron vagy a regensen és a subregenseken kívül a humán osztályok professzorai is mint praefectusok teltlyelbessenek, sőt egyáltalán mindenik szerzetes pap lakása a három házban a növendékek musenmai és dormitoriumai között úgy legyenek beosztva, hogy az ifjúság legalább az örökös szemtől tartva a kibágásoktól és pajkosságoktól annál bizonyosabban tartózkodjék.

V. Tankönyvek a mathesis, logica és physikára ugyan azok vannak előírva, a melyek a bécsi egyetemen előadatnak. A mennyiben pedig a humán osztályokra nézve az új módszer — nem állittatván még be a normalis iskolák — nem volt bevezethető: Atyaságod mégis a professzorokat utasítva, hogy legalább a tényleg bevett auctorok magyarázásában azon általános elvekhez törekedjenek alkalmazkodni, a melyek a többi örökös tartományokban már meg vannak állapítva, egyszersmind gondoskodjék azon eszközökről, a melyekhez az 1778-iki iskolai évig az általános tanrendszer az itteni egyetemen is alkalmazható lesz.

VI. A kolosvári convictus és seminariumra nézve már elrendelt javításokat Atyaságod ugyan az 1775 évi május 18-án kelt leiratnak ide csatolt másolatából bővebben áttekintheti, mégis szükséges tovább gondját arra fordítani, hogy legalább egymásután, a mennyiben az alapok ereje és az erdélyi nagyfejedelemségben felforgó különböző körülmények engedik, azon irányadó szabályok alkalmaztatásának, a melyek a kegyes iskolák szerzetes papjainak, gondjaira bízott más akademiák, convictusok és sembariumokban legfőképp pedig Vácon dívnak. Ezekre, valamint az iskolák kijavítására Atyaságod a következő iskolai év tartama alatt egy tervet fog kidolgozni s azt az egyetem igazgatójának átadja, a ki azt a commissiónak legmagasabb jóváhagyás kikérése végett beterjeszti.

A bejövételre és a beiktatásra vonatkozólag nincs adat a kezüknél. Azonban hivatkozunk itt Dr. Salzbauernek már idézett munkájára, a melynek 6–9 lapjain mindkét tény le van írva. A betelepítés a mostani társbáz és convictusba, a mostani seminariumba és a mostani egyetemnek épen most lebontás alatt levő részébe történt, a mely a jesuiták régi collegiuma volt és a beltorda utca felől közvetlen a templom mellett van illetve volt. Az 1778 év elején az ifjúság a mostani convictusból áttéteget a jesuiták két emeletes új collegiumába, a melyben most az egyetem van, a mostani seminariumból pedig a mostani convictus épületébe, míg a seminariumba az elemi iskola és a könyvnyomda költöztetett be.

T Á R C A.

Jégvirágok.

*Szerény szobám kis ablakán
Jégvirágok diszlenek;
A virágok, műket fagy szül,
— Mondjátok meg: milyenek?*

*Olyan virág, melyet nem ért
Az életű napsugár,
Melyre dér — s nem harmat hullott,
Olyan virág éle már?*

*Nem virágot nevel a fagy
Legfeljebb csak zuzmarát,
Nem érény az, melynek élet
Hitelenség fagyja át.*

*Világosság és szabadság
Mindez bizony szép dolog.
Hanem olyan, a minőkért
A kömüves szív dobog.*

*Mert nem lehet v i l á g o s s á g,
Hogyha Jézus nincs jelen.
S homnan a hit ki van zárva,
Ott s z a b a d s á g nem terem.*

*Lehullik majd álarcotok
Kétszínű jómadarak!
Elohad a jégvirág is
Ha érik napsugarak.*

B. Krámer Bonifác.

A magyar politikai hirlapirodalom kifejlődése.

— Péter János. —
(Vége.)

Bizvást elmondhatjuk, hogy a „Felenkor“-nak csak azon évfolyamai bírtak umei súlylyal a közvéleményben, a melyekben Széchenyi hirdette eszméit és folytatta támadásait Kossuth és pártja ellen. E harcok adtak jelentőséget hirlapjainknak századunk ötödik tizedének első felében. Bennök

nyilvánott élet és eszmei mozgalom, a hová e harc el nem barott, ott élettenség uralkodott (Ferency Hirlapírod. 363. l.)

A kisebb körre terjedő vállalatok között a Kolozsvárott megjelenő *Erdélyi Híradó* is jelentékeny névre tett szert. Az Erdélyben szervezkedő ellenzéknek ez vált összetartó kapcsolata. Már kezdetben közölt politikai levelezéseket, melyek mindjárt fel is költötték az erd. udvari kancellaria éberségét, úgy hogy ezután a Híradóval szemben szorosabb rendszabályokat alkalmaztak. De szerkesztőjét Méhest ez a szigorúság nem lepte meg, mert kormánypárti lapok is nagy felvigyázat alatt álltak. Jelentősége Kemény Zs. br. működésével csak fokozódott, mert ő amaz elveket és újításokat, melyeket Pestről hirdettek, egytől-egyig pártolta és terjesztette. Fontosságát a legkiválóbb erdélyi vezérek, mint Wesselényi M. br., Teleki Domokos gr., Brassai Samu, Kriza stb. emelték cikkeikkel. Kemény Zs. 1843-ban Pestre távozván a lap sokat veszített jelentőségéből de így is 1848. novemberéig fenntartotta magát.

Az *Erdélyi Híradóval* a conservatív irányú *Múlt és Jelen* állt örökös hadi lábón. Erdélyben is a legkiválóbb férfiak már korán az újítás, az ellenzéki eszmék mellé állottak. A maradiaknak kezdetben még külön közlőjük sem volt. Szilágyi Ferenc 1840-ben indította meg a *Múlt és Jelen* című lapot. Azonban különös kedveltségre nem tehetett szert. Még a főkormányzék is folyvást zaklatta, jóllehet éppen ennek védelmében tette ki magát személyes bántalmaknak maga panaszkodik, hogy az utcán törös pálcá nélkül meg sem indulhat. Némileg rá is szolgál a megfélemlítésre, mert az ellenzéknek nagyon egyoldalulag ítélte meg. Úgy szól erről a párttól, miat mely a javításokat a kormány, a törvények és institúciók ellenére akarja végrebajtani, az érietlen tömeget zaklatja, ingerli, a türelmetlenségben mértéket nem ismer, a szabadság és féktelenség közt különbséget nem talál. Ezzel szemben a főkormányzékra és a conservatív pártra minden dicsegetet ráhalmoz. Lapját felvirágoztatni azért is nehéz volt, mert Erdélyben 1841-ben a sajtótörvények még szorosabbak, szigorúbbak lettek. A szerkesztőnek a cikkirókat felszólításra meg kellett neveznie, a kéziratokat két hónapig őrizni, az uralkodó ház valamelyik tagját kellemetlenül érintő hirt nem közölhettek; később a tisztviselő eljárását sem lehetett bírálni, a bevett vallás felekezetei, nemzetiségek ügyeit nem szellőztethette, az urbré tárgyalása ki volt zárva, a közigazgatásra vonatkozó cikke csak a szerkesztő felelősségére közölthettek 1848-ban végre a lap még változtatott címmel sem állhatott fenn tovább.

Az 1848-ik év az újítások nagy részét, melyek 1825-től negyed századon át megérlelődtek, megvalósította. A hirlapok hivatalos megbírása, a censura, a sajtószabadság beköszöntésével eltűnt, a hirlapszabadság udvari kezelése megszűnt. Ennek nyomán sereggestől keletkeztek az új vállalatok, melyek az eszmék diadalát hirdették. A conservatív párt az események láttára feloszlott, tagjai elhallgattak, hogy csak titokban ápolják érzelmeiket, vagy majdan a reakciónak, a megtorlásnak embereivel szövetkezzenek. De megszűntek a rendnek, a törvényességnek érdekeit képviselő lapok is, hiszen a népuralom ulti diadalát, mely gyakran túlzásba esapott. A *Pesti Híradó*, *Erdélyi Híradó*, *Jelenkor*, *Buda-pesti Hírlap*, *Múlt és Jelen* eltűntek, hogy helyet adjanak

a *Radicállap*-nak, *Respublikának*, *Reformnak*, *Esti Lapoknak*, *Szabadságnak*.

A nyugodt fejlődés menetét lázas izgalom szakította meg, melyben legjelesebb írónk hirlapíróknak álltak be, hogy a vihar beköszöntésével fokozott tevékenységre buzdítsák a nemzetet. „A közélet minden mozzanata a politikai eseményekkel hozható kapcsolatba, a nyilvános körök és magán társaságok beszéd tárgyát a politika képezte; még a női szalonokba is betolakodott a politika, mert közlönyeik mindegyre hangoztatták a houleányi kötelességek teljesítését. Az a másfél év, mely a sajtószabadság kivívásától, a világsi fegyverletételig terjedt, maga több vállalatot szült, mint az egész évtized, melynek záradékát képezte. De e termékenységi irodalmi tekintetben alig érdemel figyelmet” (Ferency id. m. 468.)

Mindenik vidéknek volt egy két újságja, melyek azonban most nem a helyi érdekeket ápolták, hanem az országos érdekeknek szolgáltak. — Terjesztették a közérzést, a közhangulatot, az olvasó kedvét és magyarosodást. Támadtak a nép számára is lapok, melyek komoly felfogásra, józan gondolkodásra szoktatták és a megváltozott helyzettel megismertették a népet.

Legterjedtebb lapok voltak a *Közöny*, az *Esti Lapok* és *Kossuth Hírlapja*. A *Közöny* a féktelenkedő ellenzék túlzásainak meggátlására keletkezett és a kormánynak is hivatalos lapja volt, híven tolmácsolta a kormányférfiak elveit és politikáját. kiket vándorlásukban is híven követett Debrecenbe, Szegedre, Aradra, Lugosra. A külügyekben ennek volt legnagyobb tájékozottsága.

Az *Esti Lapok* a békét hirdette, kibékülést hangoztatott, a forradalmat úgy tüntette fel, mint az alkotmány és nemzetiség harcát a fegyveres támadás ellen. Később az oroszbetörések felhagyott mérsékelt szellemével s egészen a köztársasági eszmék hirdetésének szánta magát.

Az eseményekben gazdag idő Kossuthot is megint a hirlapírói pályára szólította. Lapja e címmel jelent meg. *Kossuthi Lapja*, mely elragadó vezércikkeivel, változatos tárcarovatával a hazai készültekről, hadviselés mozgalmairól vett híreivel ötezernél több előfizetőre tett szert és a hivatalos közlönyön kívül a többi vetélytársakat csakhamar meghaladta.

Kossuth olvasóit mindannyiszor elragadta, valahányszor a haza állapotát festette. „Miként a pálmafa teher alatt nő — szól, — úgy örvend a jogban, szabadságban s honzeretben egyesült nemzet az igazságos önvédelemnek kedves terhe alatt, s miut én acélosodni érzem roncsolt testemnek minden idegét e gondolatra, úgy fog a nemzet óriássá magaslalni, midőn e baha hozza kiáltand, és én végezve hitalomnak napi szakmányát, pihenés helyett szíven lángjába mártandom tollamat, hogy hirlapom hasábjai megvigyék országszerzte a nemes lelkesítés hangjait s visszhangot költsenek, ellenállhatatlani, mint a holtakat támasztó tárogató visszhangja leszen.”

Mikor 1848. szept. 4-én a miniszterségről lemondott. fokozott erővel, „szíveig ható retorikai cikkeivel” buzdította a nemzetet Jellasié ellen. Ekkor ért el legnagyobb hatást, tollával tömegeket keltett fel a nemzeti ügy mellett, szavával hadseregeket állított.

A harcok megszűntek, az üldözöttek menekültek. Azt

hitte mindenki, hogy a nemzet a Vörösmarty szózatában kifejezett nagyszerti halállal kiszenvedett. De nem, még dobogott a nemzet szive, még élet csörgedezett ereiben. Talán még sohasem volt nagyobb az elnyomás, sohasem öntudatosabb a beolvastásra fordított erő; de a nemzet ereje dicsően diadalmaskodott az életét fenyegető vészen. Minél szorongatóbbá vált a nemzet testén dúló kór, annál nagyobb lett az összetartás, egyetértés és kitartás. E bárom mentett meg minket.

Legelőször is a sajtó éledt életre. Szerepe még fontosabb, még nagyobb volt, mint az elmúlt 1840—50 terjedő évtizedben. A nemzetet bátorítania, biztatnia kellett, hogy esüggedés erejét el ne lankasztja; majd kitörni készülő szenvedélyét ksztezte óvatosságra, körültekintésre, nehogy magát a végső megsemmisülés örvényébe sodorja.

Legnagyobb tekintélyre az 1850-ben megindult Pesti Napló emelkedett az ezen kori hírlapok közül. Kezdetben nem állott túlfűtöttebb népszerűségben, hiszen tudjuk, az igazságuk csak burkolt kifejezést adhatott néha, színt a hatalom védőjének kellett látszania. De az 50-es évek végefelé s a 60-as évek elején oly állást foglalt el, melyhez csak a Kossuth Pesti Hírlapjának fontossága hasonlítható. A Pesti Napló 1853-tól fogva nem állt magára, lasaanként új vállalatok sorakoztak melléje. Hogy 1867-ben a kiegyezés megtörténhetett, abban a sajtóknak feltűnő nagyérdeme van.

De már végét szakított elme-futtatásomnak. Bence vagyunk, szemléltethetjük hírlapirodalmunk nagyszertű kifejlődését 1876 óta. Ha összefoglaló pillantást vetünk az előadottakra, láthatjuk, hogy „A magyar idoszaki sajtó története nemzetünk politikai és művelődési történetének egyik jelentékeny része. Tanulmányozása nem kevésbé érdekes, mint tanulás; benne hiven visszatükrözve látjuk nemzetünk terjedésének és törekvéseinek, visszaesésének és baladásának képét. Egyes részleteiben, úgy mint összeségében bizonyítja nemzetünknek a művelődés mozgalmait iránt mindig tanúsított érdeklődését s koronkint a hazafias érzület nyilvánulásainak meghatározó képét rajzolja.“ (Ferecy Hírlapirod. 506.)

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Egy kitüntetett főnöknő.

Ma, midőn édes hazánkban a liberalizmus irtó hadat izent mindennek, a mi katolikus, midőn már hozzá szoktunk nap-nap után egy újabb támadásra ébredni fel, midőn még élénk emlékünkből vannak a kath. iskoláink államosítására irányuló hangok; kettős örömmel töltött el a hír, hogy főnemesen uralkodó királyunk az arany érdem kereszttel tüntette ki tiszt. Mayer Petronella nővért a sz. Ferenc rendi nővérek nagyszabeni tan- és nevelő intézetének főnöknőjét, a tan- és nevelésügy valamint a betegápolás terén szerzett kiváló érdemeiért. Kitiüntette ezzel ő Felsőegy Erdély legnagyobb kath. leánynevelőjét, elismerve annak a haza s az emberiség érdekében tett hasznos, kitüntetést érdemlő szolgálatait.

Folyó hó 15-én tűzte mellé a tiszt. főnöknőnek Szabemegye főispánja a jól megérdemelt legfelsőbb kitüntetését, az intézet dísztermében tartott ünnepség alkalmával egy igen szép beszéd kíséretében. Jelen voltak többek között a helyi papság a főesperes vezetése mellett, a kir.

tanfelügyelő, a kath. tanítóegylet testületileg, az állami iskolák, tanító-testülek, a belvárosi kath. elemi iskola tanító-testülete stb. Altalános lelkesülés fogta körül a főnöknőt a jól megérdemelt kitüntetés alkalmából.

Mayer Petronella 1834-ben apr. 21-én született Bajorország Raien nevű községében. Hajlamát követve belépett a sz. Ferenc-rendi nővérek sorába, az akkori anyaházban Pirmasensben. Itt 1858-ban nyerte el a szerzetesi öltönyt. Az alázatos és szerény szerzetesnő annyira megnyerte előjáró bizalmát, hogy már 1860-ban Moosenben egy leánynevelőház élére nevezték ki főnöknőnek az alig 26 éves szerzetesnőt. Itt rendkívüli tehetségeinek fényes jelét adta, miért csakhamar, 1861-ben a metteni kórház főnöknőjévé nevezték ki.

Erdélyben ez időben bereg Montenouvo Vilmos páranecnokolt, a kinek ájtatos lelkű neje Bathlyáni Julianna grófnő a nagyszabeni katolicizmus élén diszelgett. A grófnőben páratlan lelkesülés és tetterő párosult minden katolikus ügy iránt. Egy gyűjtés alkalmával megismerkedett Sz. Ferenc e szegény leányaival s e pillanattól fogva nem hagyta nyugodni a gondolat, hogy őket betelepítse Nagy-Szebenbe. Sok küzdelmébe került, bár Haynald, Erdély akkori püspöke, lelkesülten támogatta tervét, míg végre megvalósítható.

Az anyabaz ez oly távol eső új ház élére a tehetséges metteni főnöknőt szemelte ki s így jött Mayer Petronella mint első főnöknő a beköltözött nővérek élén 1864. nov. 9-én Nagy-Szebenbe.

Az új ház megteremtője a lelkesedés volt kellő anyagi fedezet nélkül. Szegénység, hogy ne mondjuk nyomor, fogadta a nővéreket. De a kis mustármag bámulatosan növekedett, magán hordva az Úr áldásának jelét. A kitaró rendíthetetlen munka nem maradt eredmény nélkül. A bérbe vett kis viskó helyén ma Erdély legnagyobb, impozáns leánynevelőintézete áll. kisdodó, elemi és felső leány iskola és egy 150 növendéket számláló internátus. S mindez a főnöknő rendkívüli tehetsége s szorgalmának eredménye. Ezekre megy a száma azoknak, Erdély minden vidékéről, a kik az intézetben nyerték testi-lelki kiképzésüket. Az ő munkásságának érdeme, hogy a rend ma már 8 házat számol hazánkban. Isten tartsa meg még soká e munkás életet egyházmegyénk örömére és díszeré. C.

I R O D A L O M

— Megjelent: **A lelkesz titka.** Raul de Navery regénye. Ford: T. Pelikán Krizsó. Kath. regényeink számát egygyel szaporítani s művelt katolikusaink tanulságos olvasni valót adni volt a cél e regény lefordításánál. A sz. gyónás titkának sérthetlenségét mutatja be a szép regény érdekes változatokban. Aki húsvétli ajándéknál élvezetes olvasni valót akar adni, szerezzé meg e művet. A 11 ives esonosan kiállított műnek ára 80 kr. bérmentve. Megrendelhez „Uktató Népk.“ szerkesztőségében, Pozsony, ferenciek.

— **A lelki tükör** vagyis Kalauz a lelkiismeret megvizsgálásához, segélyül szolgál a hiveknek a penitentiartartás szentségének elvégzésében, főképen a lelkiismeret megvizsgálásában. Hivek kezébe való ájtatossági mű, közbeszótt ítelmekkel. A szent gyónásra való előkészítésnél kitűnő szolgálatot tesz, convertálásnál nélkülözhetetlen, az első gyónók előkészítésénél röviden célhoz vezető, sokaknak rosszul gyónását van hivatra megjavítani, főképen az ifjúság kezébe való. Irta: Haugg Leo; kapbató Reizer János kath. könyvkiadóhivatalában. Ára 10 kr.

— Beküldetett: **Az „Oltárszentség“** Chaumont után írta Bodonyi J. Antal vécegyházm. áldozópap kecskeméti s. lelkész. Kecskemét. Ara tűzve 80 kr. vászonkötésben 1 frt. 20 kr. Kapbató esakis a fordítónál. Melegen ajánljuk a harminc elmélkedést magában foglaló nagybecsű műveit olvasóink, főleg paptársaink figyelmébe.

— **Az Oktató Népkönyvtár 5-6-7 száma** a következő érdekes tartalommal jelent meg. Stolz: A. B. C. című művét hozza. Tartalma: Gazdagság. — Halál. — Harag. — Hazugságok. — Képmutatás. — Ultramontán. — Alkotmány. — Felhárnyok. — Xerxes. — Iburg. — Zárópont. — Három iv Népies Egyház: Cateches tévtana. — Kaledoni zsinat. — Nagy sz. Leó. — Frankok megtérése. — Klodvig. — Sz. Genovéva — Sz. Benedek. — Monte Cassinó. — Angolok megtérése. — Klodvig. — Sz. Agoston. — Mohamed. — Jeruzsálem eleste. — A sz. kereszt visszavétele. — Monotheléták. — Hatodik egyet. zsinat. — A németek és Sz. Bonifác. A képrombolók. Mozarik: Naptár részlet, véderőről t. e. stb. A gazdag tartalmu folyóirat ára egész évre 2 frt. Megrendelhető az Oktató Népkönyvtárnál Pozsony, terenciek.

— **Felhívás előfizetésre!** Evszázadokkal ezélt a kereszténységnek csak egyes bitágazatait tették vitás kérdésekké; ma már alapjaiban támadták a keresztény hitet. Azért a vallási téren napjainkban nines fontosabb kérdés, mint a hit alapjainak kérdése. Fényesen bizonyítja azt azon irodalmi jelenség, hogy a jelenlegi angol miniszterium egyik kiváló tagja, Arthur James Balfour, politikus létere is beáll vallási írónak, s 1896-ben a keresztény hit alapjairól s a hit és tudomány között levő viszonyról szóló könyvet ad ki.

A keresztény hit alapjairól, allapforrásairól, továbbá a hit és tudomány között levő viszonyról tárgyal azon pályamunka is, melyet a budapesti királyi magyar tudományegyetem hittudományi kara a bíralat szerint mint „irodalmi színvoalon álló“ és „abszolút becsű munkát“ a Horváth-féle jutalommal tüntetett ki.

A fontos kérdés tárgyalása elég kimerítő, előadása pedig tudományos tárgya mellett is könnyen érthető és világos, úgy hogy a pályamunka a kereszténység iránt érdeklődő világi olvasó közönségre nézve is élvezhető és tanulságos olvasmányt képez.

A 30 ivre terjedő és szép kiállítású könyv május elejé fog megjelenni ezen címen: *A Keresztény hit alapjairól*. A könyv ára terjedelméhez és díszes kiállításához mérten olcsó, 2 frt. növendék-papoknak 1 frt 50 kr.

A megrendelést levelező lapon kérem ezen cím alatt: tőtiszt. Szentés Anzelem urnak, Zirc. (Veszprémmegye).

A könyv írást csak megjelenése után kérem utalványon megküldeni. Növendék-papoknál ajánlatos azon eljárást követni, hogy valamelyik idősebb növendék a többi nevében kötelezettséget vállal a fizetésre nézve, ezt levelező-lapon velem tudatja s a példányok után járó összeget csak az iskolai év végén küldi meg.

A jelentkezést minél előbb kérem, mert a könyv nyomtatására nézve fontos dolog tudni, hogy hány példány van megrendelve. Zirc, 1896. március 1. Szentés Anzelem, ciszt. r. áldozópap, apáti titkár.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Március 15.** A helybeli r. k. főgymnasium önképzőköre március 15-én sikerült hazafias ünnepséget rendezett, zárt körben ugyan, de díszes kis közönség részvételével. Mi nagyra becsüljük az ifjuság idealismusát és pezsdülő hazafias érzelmeit s épen azért örömmel tesszünk bizonyosságot arról, hogy az ünnepi műsor minden pontja szépen sikerült. A deákság és ünneplő közönség lelkesedése megérdemlett tapsokkal jutalmazta a működő főbb szemé-

lyeket. E tekintetben külön is megemlítjük Joksman Ödön, köri elnöknek lelkes megnyitóját, Balogh István VIII. oszt. tanulónak költői szépségekben bővelkedő s az alkalom nagyszerűségéhez méltó felolvasását, nem különben Kovács Ferenc VI. oszt. tanuló szavalatát, mely a mellett, hogy jövőre is szép reményekre jogosít, őst is nagy mértékben járult a sikerhez. Az előadás oly összhangzó és megindító volt, hogy Petőfivel válaszulva készek valánk felkiáltani: Bizony virág vagy te hazám ifjusága. Itt közöljük az ünnepség sorrendjét: 1) Hymnus, éneklí a főgymn. ifjuság vegyes kara. 2) Elnöki megnyitó, tartja Joksman Ödön VIII o. tanuló. 3) Nemzeti dal, Petőfítől, szavalja Balogh István VIII o. t. 4) Magyar népdalok, éneklí a főgymn. ifjuság vegyeskara. 5) 1848 március 15. Felolvasás, tartja Balogh István VIII o. tan. 6) A magyarok Istene, Petőfítől, szav. Kovács Ferenc VI. o. t. 7) Szülő földem. Éneklí a főgymn. ifjuság vegyeskara. 8) Eltemetve földtámadva, Hege-dűs Istvántól, szavalja Joksman Ödön VIII o. tan. 9) Tavasz elmúlt. Éneklí a főgymn ifjuság vegyeskara.

— **Lapunk mai számához** a grüdeni (Tirol) Purger J. B. cécneg szt. sir, oltárok s több e nembe vágó egyházi tárgyak prospectusát mellékeljük, s midőn magunk részéről is melegen ajánljuk ez oltárépítészeti vállalatot, szívesen mellékeljük a következő ajánló levelet is: Purger J. B. urnak, Grúdenben, Tirol. Ön küldött a lékai egyház-közönség számára egy szt. József szobrot és egy szt. sirt Nro 2 jelzés szerint. En az egyházközönséggel együtt, a mi a kivi-telt műszaki és szerkezeti tekintetben illeti, valamint az áraval is teljesen meg vagyok elégedve. Ennek következtében hálam és elismerésem fejezem ki és a főt. plebános urnak bármelyikének ajánlom. Léka (Magyarország) 1896. jan. 29. Bertalanffy Gyula, okrai prépost, főesp. pleb.

— **Az első ünnegyed vége** felé járván kérjük, az előfizetési és tagsági díjak szíves beküldését. Pénztári hivatal.

— **Fekete pallák.** A tilalom, hogy requiem-miséknél fekete pallákat használni nem szabad, általános kötelező és az ilyen pallák teljesen mellözendők. Hartmann (Repertorium Rituum II, 38) megjegyzi, hogy a szokás, mely szerint a miseöltönytylel egy szintű pallát használnak, kivéve a fekete színt, legfőjebb megtilletik, de magába véve meg engedhető, s erre vonatkozólag idézi a megfelelő decretumokat is. (Linz. Qn.-Sehr. 1889.)

— **Pályázat.** A csikszentimrei róm. kath. kántortanítói állás — Székely Ignác kántortanító elhalálása folytán — megüresedvén, arra pályázat nyitattik. Jövedelme: a rendes kepe, kanonika, stola és szt. mise alapítványok kamatai. Van természetbeni lakás, mely áll: két szoba konyha, kamarából és pincéből; az udvaron veteményes kert. gazdasági épületek és a tanítóval közös esür. Kötele-ségei: A kántori teendők végzése, az osztatlan népiskola ráeső tanköteleseinek vezetése, az ismétlő iskolások ok-tatása és farskola kezelése. Kellően felszerelt folyamodványok 1896 ápril 6-ikáig a csik-szt.-imrei lelkesíti hivatalhoz be-adandók. Csik-Szent-Imrén, 1896. március 16-án. Kóródy Mihály lelkész, isk. sz. elnök.

— **Pályázat.** A csik-rákosi róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat nyitattik. Jövedelme: a) 82 kalongya ősz és nyvan anyyi tavasz kepe, b., ospora 182 frt. 82 kr. c) stola 50—60 frt. d) faatalány 45 frt. e) 2 hold szántó, f) 6 szekér széna és sarju, g) veteményes kert, h) a folyó évfolytán ujonnan építendő kántori lak. mely állani fog 2 szoba, konyha, kamra és pince. i) szükséges gazdasági épületek. Pályázati határidő április 20-ika bezárólag. Pályázni kívánók a pályázati határidő alatt sziveskedjenek a köz-beeső vasár é: ünnepnapokon próbára megjelenni. Csik-Rákos 1896. március 14-én. Murányi Kálmán, főesperes plebános,

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: **Pál Antal.**

Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Péter János dr., Vass Albert, Zlamál Agoston**

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.